

Riny in Boeken

Beste mensen,

Onze boekhandel lijkt soms op een stamcafé (maar dan zonder sterke drank). Onze vaste klanten ontmoeten elkaar per toeval tussen de boeken en volgens mij spreken ze soms gewoon af tussen de boeken.

Daar hoort een kop koffie of thee bij dus ons senseo-apparaat maakt geregeld overuren. Kinderen duiken direct het speelhoekje in, bij de strips zitten wat kinderen op de grond hun favoriete strip uit te zoeken; in het hoekje met psychologie en esoterieboeken zit iemand met volle aandacht de nieuwe boeken te bestuderen, vanuit het reisbureau aan de overkant komen klanten met de reisfolders in de hand de boeken naar hun zojuist geboekte vakantieland uitzoeken en bij de kassa worden de laatste voorstellingen van TOP of de laatste films besproken. Een echtgenoot, op zoek naar zijn tijdens het winkelen verdwenen echtgenote, vindt haar terug in de boekhandel tussen de nieuwste romans en aan de koffietafel wordt de financiële crisis besproken door stamgasten die allemaal de oorzaak en oplossing menen te weten.

Op dit soort dagen kijk ik tevreden om me heen want dit was ongeveer het idee dat ik voor me had toen we begonnen met de boekhandel. Een beetje rommelig, een beetje vol, een beetje een grote huiskamer....

Uit de reacties van klanten merken we ook dat de meeste mensen die kleinschaligheid op prijs stellen

en daar vaak wat tegenover stellen. Toen een van onze klanten mij vertelde dat hij met een stel vrienden de genomineerde boeken voor de AKO-literatuurprijs ging lezen en jureren vond ik dat een prachtig plan.

Hij was op mijn verzoek bereid om hierover een stukje voor de nieuwsbrief te schrijven. In deze brief staat zijn verhaal!

Er zijn altijd veel prijzen in de boekenwereld. Noud Bles schrijft over Clezio die de Nobelprijs voor literatuur recent heeft ontvangen. Deze week werd bekend dat Arthur Japin met zijn boek "De overgave" de publieksprijs heeft gewonnen. Van de bijna 48.000 mensen die een stem uitbrachten (35% meer dan vorig jaar) kreeg hij de meeste stemmen.

Er wordt soms wat denigrerend over de publieksprijs gedaan, omdat het niet altijd aan de literaire criteria voldoet maar ik vind het fantastisch dat een bepaald boek zoveel mensen kan raken. En in dit geval is het boek van Japin zowel literair als inhoudelijk een prachtig boek. Lezen, beste mensen!

En "lezen, beste mensen" zou ik van heel veel boeken willen zeggen. Als je door het grote aanbod er niet helemaal uitkomt, laat je rustig adviseren door een van ons.

Al dan niet aan de "stamtafel".

Groetjes,

Riny Polman

Verder in dit nummer:

- Noud Bles: Van boeken bezeten
- J.M.G. Le Clézio, de grote onbekende, bekende Nobelprijswinnaar
- Aanbevolen boeken
- Clemens van Rossum: Onze Literatuurprijs
- Willem Bosma: Ontdek
- Paul Troost: Het verdampte woord
- Colofon

J.M.G. Le Clézio, de grote onbekende, bekende Nobelprijswinnaar

Op de tweede donderdag in oktober, 's middags om 13.00 uur maakt het Nobelprijsc comité bekend aan welke auteur de Nobelprijs voor de literatuur wordt toegekend. Dit jaar was dat 9 oktober en net als iedereen was ik verrast de naam van de Franse schrijver J.M.G. Le Clézio te horen. Hebben wij iets in huis van die man? Al snel vond ik het antwoord en sloeg zijn roman *In volle zee* open. Op het binnenblad trok een balpennaantekening mijn aandacht. Het was geen aantekening, het was de handtekening van de auteur plus de

datum waarop deze was geplaatst: 9 maart 2004. Terwijl ik me realiseerde dat dit boek het eerste exemplaar is in onze - toch niet kinderachtige boekencollectie - die gesigneerd is door een Nobelprijswinnaar, trokken er langzaam een paar sluiers voor mijn geheugen weg.

Jean-Marie Gustave Le Clézio is een nu 68-jarige, toch bij ons geen onbekende Franse auteur. In Nice geboren op 13 april 1940, kende hij tot zijn achtste jaar zijn vader niet, die werkte als arts in Kameroen en Nigeria. De reis die hem naar zijn vader in Nigeria bracht, werd het begin van een zwerfzaam en schrijvend leven. Uitgeverij De Geus publiceerde maar liefst zes vertalingen uit zijn oeuvre, maar de eerste vertaling van een roman van Le Clézio verscheen bij De Bezige Bij in 1964: *Het proces-verbaal*. Dit boek was zijn debuut, de 23-jarige Le Clézio kreeg in Frankrijk de Prix Renaudot, maar De Bezige Bij hield het na die eersteling voor gezien. De draad werd opgepikt in 1997 toen de biografische roman *Diego en Frieda* bij De Geus verscheen. Ik vermoed op voorspraak van vertaalster Maria Noordman (die o.m. een prachtige vertaling maakte voor: Andrej Makine: *Een Siberische lente*). Mijn leeservaring met Le Clézio beperkt zich tot *Het proces-verbaal* en *In volle zee*.

Het proces-verbaal is de roman zoals we die in de vroege jaren zestig van de vorige eeuw mochten verwachten, Een tegendraadse, onaangepaste jonge man keert zich af van de maatschappij. Hij kraakt een leegstaande villa aan de Franse zuidkust, rookt, vrijt met Michèle, cultiveert zijn angsten voor het smeltende poolijs en de stijgende zeespiegel (toen all!) en eindigt in het isolement van een cel in het krankzinnigengesticht, zijn diepzinnige overwegingen afwisselend met dwaze redeneringen. In zijn brief aan de lezers noemt Le Clézio dit boek 'niet helemaal geslaagd', maar hij belooft later een werkelijk doeltreffende roman te voltooien, 'iets dat zich richt tot 's mensen sentimentaliteit'. Die belofte vervult hij niet met zijn in 2001 verschenen roman *In volle zee*. In deze, in tegenstelling tot zijn debuut, zeer leesbare roman is de hoofdpersoon een meisje, Nassima, genoemd naar haar Antilliaanse vader Nassim. Zijn naam betekent wind, de wind die hem had meegevoerd, weg van zijn dochter en weg van zijn vrouw. Het verhaal neemt ons mee als Nassima stiekem aan boord kruipt van een groot zeilschip dat in de haven is aangemeerd. Ze gaat op zoek naar haar vader, in volle zee vindt de kapitein haar. Hij, een verlopen, maar schatrijke filmproducent, en zijn zwijgende stuurman

steken de oceaan over, ze belanden in de Caraïbische zee. In de gesloten wereld tussen beschadigde ouderen wordt Nassima snel volwassen, maar na een tropische koorts is ze gedwongen terug te keren naar Frankrijk, naar de beschaving, waar ze een veel eenzamer opvoeding geniet in een klassiek internaat. Nog éénmaal treft Nassima de oude, nu doodzieke kapitein en het vervallen schip. De kapitein sterft en het schip wordt de haven uitgesleept om in volle zee tot zinken te worden gebracht. Meeslepend geschreven en vol kosmopolitische belevenissen, je zou haast zeggen, zoals het leven van Le Clézio zelf.

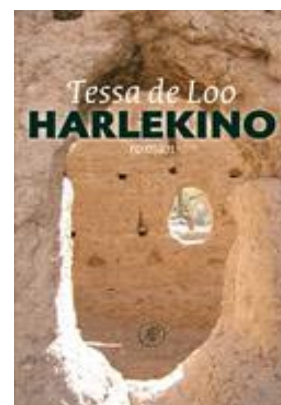
Op 9 maart 2004 bracht J.M.G. Le Clézio een bezoek aan Nijmegen. In de koffiehoeck van Dekker van de Vegt zat hij, een beschaafde, wat oudere man in lichtbruin colbertjasje. Anderen deden het woord, zijn boeken konden worden gekocht en gesigneerd, wat vrijwel niemand deed. Min of meer uit plaatsvervangend medelijden pakte ik een boek, ik koos voor *In volle zee* en liet als laatste uit het publiek de handtekening plaatsen. Bij de boekhandel en bij de uitgeverij is de herinnering aan zijn aanwezigheid in Nijmegen uitgewist. Dat geldt natuurlijk niet voor zijn werk, op de herdrukken kunnen we wachten.

Noud Bles

Van J.M.G. Le Clézio werden vertaald:

- *Het proces-verbaal*, roman (De Bezige Bij, 1964) *
- *Lente en andere seizoenen*, verhalen (Dedalus, 1980) *
- *Diego en Frieda*, biografische roman (De Geus, 1997) *
- *Gouden vis*, roman (De Geus, 1999) *
- *Angoli Mala*, roman (De Geus, 2001) *
- *In volle zee*, roman (De Geus, 2001) € 18,00
- *Omwentelingen*, roman (De Geus, 2004) € 24,90
- *De afrikaan*, autobiografische roman (De Geus, 2005) *

Aanbevolen boeken

Onze Literatuurprijs

De eerste woorden die ik heb leren lezen waren DE GELDERLANDER. We hadden die krant toen ik klein was en letter voor letter heeft mijn moeder me de klanken en tenslotte de woorden geleerd. Pim, roos en vuur moesten toen nog komen. Het is de aanzet geweest tot veel lezen. Op de lagere school was ik gek op Arendsoog en op de middelbare school kwam daar voor Nederlands de boekenlijst bij. Daar stonden onder andere op Floere het Fluwijn van Ernst Claes, Kobus en Agnietje van Justus van Effen en vooral ook Serpentina's Petticoat van Jan Wolkers. Mijn moeder las ook een stukje in Jan Wolkers en ze wist niet wat ze las! Mijn ouders hadden indertijd - ik denk dat het 1969 was - goede contacten met de paters Dominicanen uit Huissen. Ik herinner me bij ons thuis de oude pater in zijn dikke witte pij met Jan Wolkers in zijn handen. Ik hoor hem nog zeggen dat de Heilige Maagd het niet goed vond.

Ook in mijn studietijd heb ik veel gelezen. Wat ik las wilde ik ook in mijn boekenkast hebben. Ik kocht mijn boeken in plaats van dat ik ze leende. Dat was, zeker in de studententijd, al een dure grap, zodat ik rommelmarkten en 2^e hands boekenwinkels afging om aan mijn leesvoer te komen. Onder andere daardoor bleef ik uit de buurt van moderne literatuur en ging ik mijn aandacht richten op de 19e eeuw. Jacob van Lennep is daar mijn favoriete schrijver. Weer wat later kregen o.a. het Derde Rijk en de 2e wereldoorlog mijn aandacht. Mijn boekenkast is op maat gemaakt en beslaat één hele zijde van onze achterkamer. Ga je naar de keuken die daarachter ligt, dan loop je als het ware door een poort van boeken.

Mijn interesse heeft nooit gelegen bij moderne literatuur. Van Arnon Grunberg, Joost Zwagerman en Ronald Giphart heb ik nog nooit wat gelezen. Is dat een gebrek? Ach, het is maar waar je aandacht naar uitgaat. Er is nog zoveel meer moois.

Tot ik onlangs het idee kreeg om daar toch eens wat aan te gaan doen. De aanleiding was de bekendmaking van de genomineerden voor de AKO-literatuurprijs van 2008. Zes schrijvers, zes boeken. Ik heb behalve mezelf nog 5 lezers gevonden. In willekeurige volgorde: mijn echtgenote Clementine van Balen, mijn zoon Brans, mijn schoonzus Trudy Geurts en mijn vrienden Ben Campman en John Horvers. De aanvankelijke bedoeling was om elk één genomineerd boek te kopen om dan per week de boeken te laten circuleren., zodat alle zes lezers op 3 november alle zes boeken zouden hebben gelezen. Dat bleek dus niet te gaan. Uiteraard heeft niet iedereen hetzelfde leestempo en om te voorkomen dat snellere lezers moeten wachten hebben we van een paar boeken twee exemplaren gekocht. We hadden ook het probleem dat er door de nominaties grote belangstelling voor die boeken ontstond, waardoor er enkele in het begin uitverkocht waren. Dat probleem is voor een belangrijk deel opgelost omdat mevrouw Riny Polman zo vriendelijk was om haar persoonlijke en al gelezen exemplaar van Dünya van Tomas Lieske aan ons uit te lenen. Dan konden we alvast beginnen.

Inmiddels is het 16 oktober en zijn we een heel eind op weg. We lezen, maar we spreken met elkaar niet over de inhoud. Op 3 november zal de winnaar bekend worden gemaakt tijdens de uitzending van Pauw en Witteman. Eerder die avond komen wij bij elkaar en bespreken we de boeken. We bepalen dan als een soort schaduwcommissie welk boek de prijs wint. Dat doen we uiteraard onder het genot van wat eten en drinken. Aan het einde van de avond zullen we zien of de prijs bij het juiste boek en de juiste schrijver terecht is gekomen.

Clemens van Rossum

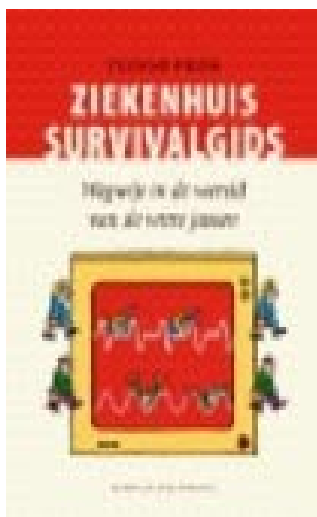
Ontdek

Ik was abonnee van Vara TV Magazine omdat Boudewijn Büch er wekelijks een column voor schreef. Voor die tijd kocht ik het omroepblad geregeld los en bladerde dan meteen door naar het stukje tekst van krap zevenhonderdvijftig woorden waarin Büch de wereld van anderen beschreef en daarmee ook zijn eigen wereld deelde. De uitdieping van zijn fascinaties op televisie was nog mooier. Wie Goethe zegt, zegt Büch en wie het over de Dodo heeft, kan ook moeilijk om Büch heen. Hij bracht Elvis Presley tot leven. Ik ken de zanger doordat Büch plekken bezocht waar beroemde optredens hebben plaatsgevonden, het verhaal vertelde aan de hand van originele voorwerpen van Presley zelf. Van dichter Goethe bladerde hij door manuscripten, van de Dodo bezat hij een botje en van onbekende, maar daardoor niet minder belangrijke mensen weer andere voorwerpen. Vaak bezocht hij het graf van de persoon over wie hij het had. Zittend op het gras verhaalde hij dan over het leven van die persoon totdat hij uiteindelijk op het punt kwam dat je alleen nog maar naar de naam op de grafsteen hoefde te kijken om het verhaal te eindigen. En zo deed Büch het. Dat was mooie televisie. Zijn columns waren hetzelfde, maar moesten het met woorden doen. Büch maakte van het omroepblad een tijdschrift waarvan je geen enkele nummer wilt missen omdat je aan die ene rubriek verknocht bent geraakt en er niet zonder kunt. Dat op de plek van de column van Büch nu andere teksten staan, zegt niet dat de gids mijn gids niet meer is. Het blijft het blad waar Büch voor schreef en dat zal hij niet louter voor het geld hebben gedaan. Bovendien valt zijn naam nog geregeld, meer dan in andere gidsen. De schrijver heeft mij veel geleerd. Niet zozeer op taalgebied, maar wel als het gaat om dingen ontdekken door gebruik te maken van het verleden. Doordat voorbijgangers tot de verbeelding spreken en je het op je eigen manier een plek kunt geven, is ontdekken, je verdiepen in de geschiedenis van iets of het leven van iemand anders, al fascinerend op zich. En dat maakt de verhalen die je tijdens je ontdekkingsreis beetje bij beetje samenstelt nog bijzonderder dan ze al zijn.

Willem Bosma

Het verdampte woord.

Toen ik na de rouwdienst voor een bekende het crematorium verliet, zag ik buiten de rook uit de schoorsteen komen. Hij verdampt, mijmerde ik en staarde naar de lichtgrijze walm die al snel in de lucht oploste. Gij zult tot stof wederkeren, beweert de bijbel, maar bij een crematie blijkbaar ook tot lucht. Gebakken lucht, peinsde ik verder, denkend aan het helse vuur dat mijn bekende tot slechts een hoopje as in een potje zou reduceren.

Maar dat woord verdampen: wat is er met mijn taal gebeurd, waarom dacht ik niet gewoon 'daar gaat ie in rook op?' Behalve een greep in mijn portemonnee heeft de kredietcrisis kennelijk ook een geslaagde overval op mijn vocabulaire gepleegd. 'Weer vele miljarden op de beurs verdampt', schreeuwen nieuwslezers me dagelijks door de beeldbuis toe.

'Verdammt noch mal, Liebling, schon wieder verschiedene Milliarde verdampft', riep ik gisteren onthutst naar mijn vrouw die in wolken van verdampt water in de keuken stond te koken.

Verbazingwekkend hoe snel een woord of uitdrukking zich in ons taakgebruik nestelt. Neem de kreet heftig. 'Heftig hoor', vertelde iemand me met een veelbetekende blik. Sprak ik met een vluchteling die ternauwernood aan een genocide in een Afrikaans land ontsnapt was? Nee hoor, ze moet af en toe twee kleuters op de fiets naar school brengen, en dan wil het wel eens regenen of waaien. Heftig wordt tegenwoordig zo vaak gebruikt dat de betekenis ervan vervaagt, zeg maar gerust verdampt.

Woorden hebben nog meer te duchten. In de kapperszaak, waar ze me niet meer zullen terugzien, deelde de kapster mij mee: 'Zo, nu gaan we samen naar de wasbak.' Dat ze hardnekkig in haar kinderlijkheid was, bewees ze na de wasbeurt met 'En nu gaan we weer voor de spiegel zitten om u lekker te knippen'. Dat toontje en dat verschrikkelijke 'lekker'. Ik moest mijn gehele humane inborst en al mijn gespreksvaardigheden in de strijd gooien om nog op een vriendelijke manier met haar te converseren. Niet alleen in de dienstverlenende sector geven ze dikwijls in woord en daad blijk van hun onwetendheid over klantvriendelijkheid. Ook in de zorg heeft men een ware traditie opgebouwd om de hulpbehoevende medemens nog even een fikse douw na te geven. Yvonne Prins doet daar in de *Ziekenhuis Survivalgids* verslag

van. 'Heb je je ook goed tussen de billen gewassen?', vroeg een verpleegkundige aan de 32-jarige, goed opgeleide Yvonne. Ze had de zelfbeheersing om niet te reageren en deze vernederende (goed bedoelde!) opmerking maar te laten voor wat die was. Haar boek maakt ons patiënten - want we komen als het even tegenzit allemaal in de ziekenfabriek - wegwijs in de macabere wereld van ziekten, raar gebrabbel en ongebruikelijke omgangsvormen.

Net als Max Pam in *Het ravijn* schreef criticus en uitgever Anthony Mertens een boek over een herseninfarct. Mertens beschrijft in *Zwaluwziek leven na een herseninfarct* (komt binnenkort uit) hoe hij tijdens zijn revalidatie met de moed der wanhoop zijn zelfrespect probeert te behouden.

Bijzonder leerzaam, want voor u het weet, zit er een witgekleed figuur naast uw bed die u een dampend bord vol sperziebonen, aardappels met jus en een stukje vlees wil voeren met de woorden 'Doen wij lekker eten?' Strijd dan om het hardst tegen het verdampen van uw waardigheid.

Paul Troost

A. Mertens (2008). *Zwaluwziek leven na een herseninfarct* (binnenkort in de boekhandel)

Max Pam (2004). *Het ravijn*

Yvonne Prins (2008). *Ziekenhuis Survivalgids. Wegwijs in de wereld van de witte jassen*

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Boekhandel Polman te Bommel. Ingezonden artikelen verwoorden de mening van de schrijver.

De nieuwsbrief geeft nieuws en activiteiten over de wereld van 'het geschreven woord' in het algemeen en over onze boekhandel in het bijzonder.

Daarnaast willen we een podium zijn voor mensen die van boeken en literatuur houden. Dus indien u een stukje wilt schrijven voor de nieuwsbrief, aarzel dan niet!

De nieuwsbrief is gratis af te halen in de winkel.

Vanzelfsprekend wordt onze nieuwsbrief ook op onze website gepubliceerd.

Bijdragen van:

- Noud Bles
- Clemens van Rossum
- Willem Bosma
- Paul Troost
- Riny Polman

Eindredactie:

- Frans Polman

Informatie:

Boekhandel Polman
Dorpsstraat 42
6681 BN Bommel
T: 0481 - 453 145
F: 0481 - 454 419
W: www.boekhandelpolman.nl
E: info@boekhandelpolman.nl